

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Inngis elektronisk

Oslo, 21. februar 2018

Deres ref:
17/1884

Høringsuttalelse – Egen pensjonskonto mv.

Vi viser til høringsbrev fra Finansdepartementet datert 21. november 2017 og vedlagte høringsnotat vedrørende forslag til endringer i innskuddspensjonsloven som åpner for at arbeidstaker kan samle sin pensjonskapital på én pensjonskonto. Det foreslås også å oppheve dagens regel i innskuddspensjonsloven om at arbeidstaker må være ansatt i minst 12 måneder for å ha krav på å få med seg opptjent pensjonskapital.

1. Generelle merknader

Verdipapirfondenes forening er positiv til forslaget om å åpne for at arbeidstaker kan opprette en personlig pensjonskonto og at dette kan gjøres hos en selvvalgt leverandør. Vi slutter oss i all hovedsak til hovedtrekkene i forslaget. Vi tror en ordning med personlig pensjonskonto, der arbeidstakers pensjonskapitalbevis og pensjonskapitalbevis fra individuell pensjonssparing (IPS 2008) kan samles og forvaltes under ett, vil legge til rette for en mer kostnadseffektiv forvaltning av arbeidstakers pensjonskapital, noe som vil gi mer pensjon for pengene. Vi tror også at muligheten til å etablere en personlig pensjonskonto vil føre til at arbeidstaker ikke bare får bedre oversikt over egen pensjonssparing, men også et nærere og mer bevisst forhold til egen pensjonssparing, fordi en egen pensjonskonto kan bidra til å gjøre pensjonssparingen mer håndgripelig for folk flest.

Når det gjelder forvaltningsselskapers adgang til å tilby innskuddspensjon (uten å måtte stå registrert som eier av midlene) uttalte departementet i fjor høst at dette kan gjøres innenfor eksisterende regulatoriske rammer, men at dette muligens ville kreve en presisering i innskuddspensjonsloven. Departementet har siden muntlig gitt uttrykk for at en slik presisering ikke vil være nødvendig. Vi ber departementet bekrefte denne lovforståelsen skriftlig, slik at enhver tvil om forvaltningsselskapers adgang til å tilby innskuddspensjon ryddes av veien.

Vi vil nedenfor knytte noen merknader til høringsnotatet.

2. Krav til samtykke, informasjon mv

Ettersom samling av midlene på én konto i de aller fleste tilfeller vil være det mest lønnsomme valget for arbeidstaker, foreslår departementet at hovedregelen skal være at midlene samles automatisk, uten at arbeidstaker behøver å ta aktivt stilling til dette. Departementet foreslår likevel en adgang til at arbeidstaker kan reservere seg mot at midlene samles på en konto. Det foreslås derfor en ordning med negativt samtykke, der pensjonsmidlene fra tidligere opptjening vil bli overført til arbeidstakers pensjonskonto, med mindre arbeidstaker gir beskjed om at han eller hun ikke ønsker dette. Vi mener en løsning med negativt samtykke, og der kunden på et senere tidspunkt gis anledning til når som helst å flytte midlene til en annen leverandør, er både pragmatisk og kundesvennlig og ivaretar kundens behov for fleksibilitet på en god måte.

3. Råd om sammensetning av investeringsporteføljen

I høringsnotatets avsnitt 3.3.5 og 3.4.4 foreslås det at *«institusjonen skal gi arbeidstaker råd om sammensetningen av investeringsporteføljen tilpasset blant annet gjenstående tid til uttak av alderspensjon og størrelsen av midlene. Når medlemmet har nådd en alder med få år igjen til uttak av pensjon, skal institusjonen gi råd om risikoreduserende tiltak»*. Kravet om rådgivning er tatt inn i lovutkastet §§ 3a-1 (3) og 3a -2 (2). Utkastet til lovbestemmelse er i stor grad sammenfallende med rådgivningskravet i § 6-47-7 (2) i den nye IPS-forskriften.

Vi deler departementets syn om at det er viktig at kunden er kjent med den risiko som er forbundet med pensjonssparingen. Vi stiller imidlertid spørsmål ved hvordan kravet om at institusjonen skal gi råd om sammensetningen av investeringsporteføljen tilpasset *«blant annet gjenstående tid til uttak av alderspensjon og størrelsen av midlene»* skal forstås, men legger til grunn at dette må forstås på samme måte som i den nye IPS-forskriften.

4. Ansatte med flere arbeidsforhold

Når det gjelder arbeidstakere med flere ansettelsesforhold foreslår departementet at tidligere oppspart pensjonskapital som standardløsning skal samles hos arbeidsgiver hvor arbeidstaker har størst stillingsandel. Vi tror et slikt prinsipp vil være vanskelig å følge opp i praksis. For arbeidstakere som har flere ansettelsesforhold vil antall arbeidsforhold og stillingsandeler neppe være statisk over tid. Vi tror også at ansatte med flere arbeidsgivere tenderer mot å skifte jobb og endre stillingsandel hyppigere enn arbeidstakere med kun ett ansettelsesforhold. Vi foreslår derfor at arbeidstaker gis rett til å velge hvor han eller hun vil samle sin pensjonskapital.

5. Egen pensjonskonto hos selvvalgt leverandør – forvaltning av aktiv pensjonsordning

Når det gjelder etablering av pensjonskonto hos selvvalgt leverandør ber departementet om høringsinstansenes synspunkter på om adgangen til å forvalte pensjonskapitalen hos en selvvalgt leverandør inntil videre bør begrenses til å gjelde den delen av pensjonskapitalen som knytter seg til tidligere opptjening. Det vises til lovutkastet § 3a-2.

Bakgrunnen for dette er at Finans Norge har tatt til orde for at en løsning med valgfri leverandør for den aktive tjenestepensjonsordningen vil gi en betydelig kompleksitet blant annet fordi det må

foretas en løpende utveksling av informasjon mellom pensjonsleverandørene. Finans Norge viser til at dette gjør at en ordning med selvvalgt leverandør for den aktive pensjonsopptjeningen sannsynligvis blir betydelig mer kostbar totalt sett, noe som vil motvirke den sentrale målsetningen med egen pensjonskonto om mest mulig pensjon for pengene.

Etter vår oppfatning bør adgangen til å forvalte aktiv pensjonsopptjening hos en selvvalgt leverandør tre i kraft samtidig som resten av lovforslaget. Uten en slik adgang til å kunne forvalte aktiv pensjonsopptjening hos en selvvalgt leverandør vil forslaget i realiteten ikke innebære noen endring i forhold til dagens situasjon. Vi viser til at selv om adgangen ikke er benyttet i praksis er det også etter gjeldende rett adgang for arbeidstaker til å overføre pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsforhold til en ny innskuddspensjonsordning. Å åpne for at arbeidstaker kan velge en selvvalgt leverandør også for sin aktive pensjonsordning mener vi er viktig for å legge til rette for så god konkurranse om pensjonsmidlene som mulig. God konkurranse om arbeidstakernes aktive pensjonsopptjening vil ventelig føre til press på marginer og kostnader, både når det gjelder forvaltningskostnader og administrasjonskostnader. Dette vil bidra til målsetningen om mer pensjon for pengene. Vi mener at argumentene for en senere ikrafttredelse av arbeidstakers adgang til selv å velge leverandør av sin aktive pensjonsopptjening ikke er godt nok underbygget. Argumentasjonen som fremføres kan synes å bygge på en tankegang fra tiden da ytelsesbaserte pensjonsordninger var det dominerende i pensjonsmarkedet.

Etter vår vurdering bør ikke et system der den aktive pensjonsopptjeningen er plassert hos en selvvalgt leverandør være mer komplisert eller kostbar enn en løsning der aktiv opptjening plasseres hos arbeidsgivers leverandør. Det er viktig at opplysninger om arbeidsgivers kollektive innskuddspensjonsordning og kostnader knyttet til forvaltningen enkelt kan registreres i de fleste lønns- og personalsystemer, noe vi mener vil skje hvis en slik kontotype blir en realitet. Da vil man ikke lenger være avhengig av arbeidsgivers pensjonsleverandør for beregning av riktig innskudd og påløpte forvaltningskostnader. Beregning av korrekt innskudd til arbeidstakers selvvalgte pensjonsordning bør således enkelt og presist kunne gjøres fra lønssystemet. Vi mener videre at beregning av forvaltningskostnader for arbeidstakers aktive pensjonsordning relativt enkelt bør kunne estimeres i arbeidsgivers lønssystem og betales direkte til arbeidstakers pensjonsleverandør. Dette bør kunne skje med rimelig god presisjon, med nær samme resultat som om de hadde blitt beregnet av arbeidsgivers pensjonsleverandør på bakgrunn av sparesaldo innhentet av arbeidstakers leverandør.

En tilnærming der man baserer seg på opplysninger som er registrert i arbeidsgivers lønssystem vil i noen grad kunne gå på bekostning av presisjonsnivået. En eventuell unøyaktighet vil være begrenset til beregningen av hva faktiske forvaltningskostnader hadde vært om midlene var forvaltet hos arbeidsgivers leverandør. Vi mener imidlertid at beregningene vil være presise nok for å oppnå målet om tilnærmet kostnadsnøytralitet for arbeidsgiver. En differanse mellom hva arbeidsgiver har betalt i forvaltningshonorar til arbeidstakers pensjonsleverandør, basert på opplysninger om arbeidstakers sparesaldo registrert i lønssystemet, og hva arbeidsgiver skulle ha betalt i forvaltningshonorar om man hadde lagt til grunn daglig beregning av forvaltningshonorar foretatt av arbeidstakers pensjonsleverandør, kan eventuelt avstemmes og gjøres opp periodisk. En slik forenkling tilsier etter vår oppfatning at en raskt kan åpne for at arbeidstaker kan velge å ha sin aktive pensjonsopptjening hos en selvvalgt leverandør. Vi vil på denne bakgrunn tilrå at dette gjøres så raskt som praktisk mulig.

Som et alternativ til løsningen ovenfor kunne det tenkes en løsning der arbeidstakeren får dekket kostnader til forvaltning av sin aktive pensjonskapital etter en sjablongregel.

6. 12 måneders regelen.

Finansdepartementet foreslår å fjerne kravet om 12 måneders ansettelse for å få med seg opptjent pensjon ved jobbskifte. Departementet viser til at det var praktiske og kostnadmessige forhold som i sin tid begrunnet en grense på 12 måneder og at disse kostnadene til administrasjon og forvaltning har blitt redusert over tid. Departementet viser også til at med forslaget om å kunne slå sammen små pensjonskapitalbevis svekkes argumentet om høye kostnader. Departementet argumenterer med at det er vanskelig å opprettholde et system der noen medlemmer i en pensjonsordning subsidierer de øvrige når begrunnelsen for en slik regel er svekket.

Verdipapirfondenes forening støtter forslaget om å fjerne 12- måneders regelen, slik at arbeidstaker har krav på å få med seg opptjent pensjonskapital uavhengig av lengden på arbeidsforholdet.

Med vennlig hilsen
Verdipapirfondenes forening – næringspolitikk

Bernt S. Zakariassen
adm. direktør